

УДК 373.2.091.33-027.22

Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Шикітка Андріана Андріївна,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПОБУТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Законом України «Про дошкільну освіту», «Конвенцією ООН про права дитини», Законом України «Про охорону дитинства», «Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні» визначено, що забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей є обов'язком для держави та суспільства.

У сучасному суспільстві безпека розглядається як пріоритетна життєво важлива потреба людини. Перш за все, це пов'язано з підвищенням рівня технологізації сфер діяльності, прискоренням загального темпу життя та наявністю надзвичайних ситуацій.

Потреба у безпеці є однією з фундаментальних і важливих потреб людини, що виконують роль перехідної ланки між нижчими і вищими потребами.

Відповідно А.Маслоу, потреби людини мають чітку ієрархію. Основою потребою є фізіологія (голод, спрага), потім іде потреба в безпеці, і тільки потім з'являються соціальні потреби: потреба в коханні, в повазі, пізнанні нового, етиці та самоактуалізації. Саме розвиток потреби в безпеці є основним моментом у становленні особистості індивіда. Лише тільки після виділення свого «Я» із навколишнього середовища, стурбувавшись збереженням свого здоров'я та життя, людина починає розуміти і приймати закони і норми соціуму, в якому вона живе [1].

Формування основ безпеки на різних етапах дошкільного дитинства – одне із невідкладних напрямів виховання в умовах закладу дошкільної освіти та сім'ї.

Заклад дошкільної освіти – це провідна соціальна інституція, де дитина дошкільного віку отримує не лише елементарні знання, уміння, навички, а й набуває основи життєвої компетентності загалом та її важливої складової – безпечної поведінки в соціальному середовищі. Виховання безпечної поведінки – складний процес, механізми якого неоднозначно розглядаються різними фахівцями. Зокрема, О. Булгакова, Н. Герман, Л. Гураш, О. Караман, В.Нестеренко, В.Приходько, Є. Чернишова, Н. Щербак провели дослідження в контексті наукового обґрунтування проблеми збереження життя і здоров'я підростаючого покоління у соціальному середовищі. Питання формування у дітей навичок здорового способу життя є предметом досліджень Н.Авдєєвої, О.Аксьонової, П.Бей, Н.Бібік, Н.Будної, Н.Денисенко, В.Діхтяренко, Г.Жирської, О.Кікінеджи, Л. Лохвицької, А. Михайличенко.

Однак, не приділяється належна увага поведінковому аспекту безпеки життєдіяльності дитини, який характеризує рівень її активності, спрямований на збереження власного життя й здоров'я.

Дошкільний вік характеризується наростанням рухової активності і збільшенням фізичних можливостей дитини, які, поєднуючись з підвищеною допитливістю, прагненням до самостійності нерідко призводять до виникнення травмонебезпечних ситуацій. Тому значущою є проблема створення умов в ЗДО та родині, що дозволяють дитині планомірно накопичувати досвід безпечної поведінки. Формування досвіду дитини середнього дошкільного віку має будуватися поетапно, починаючи з ознайомлення з правилами безпекижиттєдіяльності в будинку (використання спеціально підібраних дидактичних ігор, що сприяють активному засвоєнню дитиною знань про джерела небезпеки та запобіжні заходи; постійне спілкування дорослого з дитиною на рівних: разом шукаємо вихід зі скрутного становища, разом обговорюємо проблему, ведемо діалог, разом пізнаємо, робимо відкриття, дивуємося; художня література). Важливою умовою для дорослих є якомога більше давати дитині активності і самостійності в освоєнні досвіду безпечної поведінки в побуті.

Головна мета виховання безпечної поведінки в дошкільників – дати кожній дитині засади поняття небезпечних життєвих ситуацій і особливості поведінки у них. Безпека – це не просто засвоєні знання, а вміння правильно поводитися у різних ситуаціях. Поглиблюючи знання дітей про навколишнє, необхідно формувати в них готовність до ситуацій, в яких вони можуть опинитися. Якщо життєва ситуація не містить в собі елементів несподіванки і зрозуміла малюкові, то дії дитини будуть свідомими і правильними.

Наприклад, необхідно вивчати з дітьми такі розділи: безпека в побуті, під час перебування у групі, на вулиці, пожежна безпека, безпека під час стихійних лих, у природі, особиста гігієна та здоровий спосіб життя. Бажано раз у місяць проводити «Тиждень безпеки дитини» із залученням дітей до різних форм роботи: міні-заняття, ігрова діяльність, театралізована діяльність, свята, конкурси, бесіди, екскурсії, психогімнастика, пошуково-дослідницька діяльність, моделювання ситуацій, розв'язування логічних завдань за схемами з домальовуванням. Кожен захід спрямовувати на те, щоб сформувати у дітей свідоме ставлення до особистої безпеки, дати їм змогу набути стереотипу правильної поведінки в певних ситуаціях, вміння бачити та передбачати небезпеку, самостійно дбати про власне життя. Усю роботу проводити в тісній співпраці з батьками, адже без їхньої підтримки навички, що прищеплюються дітям, не будуть міцними [2].

Враховуючи всі завдання цієї проблеми, освітньо-виховну роботу в закладі дошкільної освіти з безпеки життєдіяльності дошкільників потрібно спрямовувати насамперед на:

- формування у дітей свідомого розуміння цінності власного життя та здоров'я;
- розуміння і сприйняття понять про стихійні явища природи (землетрус, повінь, бурю, ожеледицю, грозу, град тощо), ознайомлення з природою їх

виникнення, характерними ознаками, негативними наслідками;

- розвиток чуття небезпеки щодо вогню й електричного струму;
- вміння дотримуватися правил протипожежної безпеки, швидко знаходити правильний вихід у небезпечній ситуації;
- вміння обережно поводитися з ліками та хімічними речовинами (ртуть у градуснику, отрута проти шкідників садів і городів, побутова хімія);
- формування знань про небезпечні для життя людини отруйні рослини;
- розвиток умінь надавати першу допомогу собі та іншим людям у разі травми, нещасного випадку;
- правильно поводитися у випадках загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

При цьому дуже важливо враховувати вікові особливості дошкільнят, їхні індивідуальні можливості та досвід [2].

Проведена робота сприятиме формуванню у дітей уміння бачити небезпеку, свідомо ставитися до питання особистої безпеки, правильно діяти у певних ситуаціях, допоможе набути стереотипу поведінки в природі та суспільстві.

Таким чином, планомірна діяльність з боку дорослих, спрямована на виховання безпечної поведінки дітей дошкільноговіку, є важливою умовою підготовки дитини до безпечного існування в навколишньому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Abraham H. Maslow. *Motivation and Personality* (2nd ed.). – N.Y.: Harper & Row, 1970. – S. 448.
2. Богуш А. Безпека дитини в докiлля / Алла Богуш // Дошкiльне виховання. – 2013. –№4. – С.4-6.

УДК 37.011.3-053.6:784(043.2)

Качур Мирослава Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завiдувач кафедриспiву, диригування i музично-теоретичних дисциплiн,
Тоба Марiя-Карина Юрiївна,
магiстр спецiальностi «Музичне мистецтво»,
Мукачiвський державний унiверситет

СТРУКТУРА СПIВАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧНIВ-ПIДЛIТКIВ

Проблеми формування співацької культури особистості розглядали Н. Гребенюк, Л. Дмитрієв, Д. Євтушенко, О. Стахевич, Л. Тоцька та ін.; вокально-фізіологічні аспекти функціонування співацького голосу висвітлювали В. Ємельянов, В. Морозов, Д. Огороднов, О. Ростовський, С. Юдін, Ю. Юцевич та ін.; історичні аспекти розвитку вітчизняної вокальної педагогіки досліджували В. Антонюк, Б. Гнидь, Л. Прохорова та ін.

Аналіз науково-методичної літератури виявив, що в якості синонімів феномену «співацька культура» використовуються поняття «вокальна

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>